

4. Проворова Є. М. Особливості вокальної підготовки майбутнього вчителя музики / Є. М. Проворова // Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету: Збірник наукових праць звітної-наукової конференції викладачів університету за 2010 рік / укл. Г. І. Волинка, О. В. Уваркіна, О. П. Симоненко, О. П. Ємельянова. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 354 с. – С. 233-235.

СИРОТЮК Т. А. Педагогические аспекты формирования у студентов вокально исполнительских умений и навыков.

В статье рассмотрены вопросы, которые касаются педагогических аспектов формирования у студентов исполнительских умений и навыков в процессе обучения в Институте искусств. Раскрыты основы развития у будущих специалистов специфических способов выполнения профессиональных действий в процессе вокального обучения.

Ключевые слова: вокально-исполнительские умения и навыки, обучение студентов пению, педагогический процесс, педагогические условия.

SIROTUYK T. A. Pedagogical aspects of forming for students vocally performance abilities and skills.

Questions which touch the pedagogical aspects of forming for the students of performance abilities and skills in the process of teaching in Institute of arts are considered in the article. Bases of development for the future specialists of specifics of implementation of professional actions are exposed in the process of the teaching.

Keywords: vocally-performance abilities and skills, teaching of students to singing, pedagogical process, pedagogical terms.

**Тоцька Л. О.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКИЙ СТИЛЬ “BEL CANTO”: ІСТОРИКО-ТЕОРИТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті представлені історичні відомості про формування вокально-виконавського стилю “bel canto”, визначені основні напрямлення розвитку італійської вокальної школи.

Ключові слова: поняття “bel canto” і “вокальна школа”, італійські вокальні школи: римська, венеціанська і неаполітанська, опера-buffa, опера-seria.

На думку відомих дослідників різних наукових галузей (І. Зязюн, Н. Коваленко, Л. Куненко, Е. Кучменко, В. Феоктистова, М. Ярмаченко) неможливо зрозуміти загальні педагогічні принципи навчання підростаючого покоління на національній основі та формування взаємостосунків між ними, зокрема прогнозувати розвиток вітчизняної системи освіти, якщо не розглядати її динаміку в контексті розвитку певної цивілізації. Ф. Корольов робив акцент на тому, що історичний підхід до вивчення педагогічної науки, розширює обрій дослідження та підводить до більш глибокого розуміння самого явища.

Невід'ємним компонентом формування сучасної загальної культури

особистості є естетичне виховання. Його спрямованість на опанування підростаючим поколінням культурного досвіду, зокрема багатогранної світової та національної вокальної спадщини, співвідноситься з доктринальним положенням Концепції національного виховання.

Тому **метою статті** є висвітлення основних етапів формування вокально-виконавського стилю “bel canto”, визначення провідних напрямків розвитку італійської вокальної школи для актуалізації головного завдання сучасної музичної освіти – відновлення та запозичення кращих вокальних традицій всесвітньої культурної спадщини у освітньо-виховному процесі.

Оперний жанр, що виник на рубежі XVII століття, – провідний у вокальній музиці. Він охоплює всі види вокального мистецтва, синтезує музику, спів, слово, акторську майстерність, живопис, визначає й активізує розвиток виконавської культури, вокальної техніки. Тому основні етапи розвитку вокальних шкіл розглядаються у зв'язку з еволюцією оперного жанру. Відзначимо, що італійська опера протягом трьох століть (XVII–XIX) займала одне із центральних місць у європейській культурі, українській зокрема.

На думку Л. Ярославцевої, А. Хоффманн становлення та розвиток національної італійської вокальної школи пов'язане з формуванням вокально-виконавського стилю співу “bel canto”. У більшості музикознавчих робіт (Ю. Волков, Б. Гнидь, Л. Кириліна, В. Тімохін) період становлення та розвиток італійської опери відносять до епохи *бельканто* (іт. “bel canto” – “прекрасний спів”). А. Хоффманн [6] виділяє характерні риси “bel canto”, а саме:

- краса тембру;
- рівність голосу на всьому діапазоні;
- абсолютний контроль дихання (*filare il suono*);
- володіння *legato*;
- яскрава віртуозна техніка;
- вміння імпровізувати.

Так, у музично-історичних дослідженнях поняття “bel canto” трактувалося дуже широко – як вокально-виконавська школа, як стиль композиторського мистецтва, як педагогічна традиція. Три іпостасі “прекрасного співу” розглядалося, як правило, окремо. Однак, у роботах П. Луцкер, І. Сусідко [4], А. Стахевич [5] різні дефініції поняття “bel canto” взаємопов'язані. Науковці стверджують, що різні компоненти “bel canto” впливали друг на друга, розвивались синхронно, визначали “злети та падіння” оперного жанру в Італії. Таким чином, цей феномен ми розглядаємо як *комплексне явище*, а творчість італійських композиторів, становлення та розвиток італійської опери в контексті культури “прекрасного співу”.

Мистецтву “bel canto” присвячено багато музикознавчої літератури, але,

в основному, це зарубіжних дослідників. Більшість робіт присвячені творчості композиторів (М. Адамо і Ф. Ліппманн, П. Луцкер, А. Кендалл, Б. Левік, Л. Орей, Дж. Роньоні, І. Сусідко, Р. Челетті), в яких крім біографічних відомостей, надається аналіз мелодичних, ритмічних та гармонічних особливостей опер, визначається їх роль в музично-театральній культурі епохи тощо.

Важливі зауваження щодо вокально-виконавського стилю "bel canto" зроблені у дослідженнях та учбових посібниках по історії музики (В. Конен, Л. Кириліна, Д. Кимбел, Т. Ліванова, Л. Ратнер, М. Черкащина, А. Хохловкіна).

Багато досліджень вокального виконавства "bel canto" постає у вигляді життєпису відомих співаків (А. Альберт, А. Кальдара, А. Конті, Р. Карпф). Питання вокального мистецтва, особливості становлення та розвитку італійської арії висвітлені у дослідженнях Е. Сімонової. Е. Сімонова [4] визначила фундаментальні принципи та історичні корні "bel canto" в процесі розвитку європейського класичного вокального мистецтва. Феномен "bel canto" комплексно розглядали П. Луцкер та І. Сусідко [4]. Вчені у роботах досліджували розвиток "bel canto" у XVIII столітті. Зокрема, у дослідженнях А. Стахевич [5] пропонується ідея взаємодії процесів композиторської творчості з вокальною педагогікою XVII–XIX століть. Спочатку слід розглянути розвиток італійської опери в історичному аспекті, завдяки чому прослідкуємо за становленням та розвитком італійської вокальної школи.

Поняття "вокальна школа" вимагає чіткого формулювання. Широке визначення поняттю "вокальна школа" означив Д. Аспелунд [1, с. 76]: "вокально-педагогічна школа – це конкретна, цілеспрямована, організована система підготовки нових поколінь співаків та педагогів для конкретної діяльності, що історично змінюється". Зазначимо, що вокальна школа історично змінна, соціальна та національна. Процес історичної змінності вокальних шкіл завжди нерозривно пов'язаний з історичним розвитком музики, з конкретними вимогами виконавської практики. Зміни в громадському житті певним чином впливають на зміни пануючого естетичного світогляду, у зв'язку з чим змінюється і творчість композиторів, стиль музики, її жанри тощо. Тенденції нового, що виникають в ланці "композитор – співак", змушують виконавців знаходити нові технічні та виконавські прийоми, які поступово закріплюючись у практиці, перетворюються в традиції і шляхом навчання передаються наступним поколінням співаків". Таким чином, виконавська школа завжди йде попереду педагогічної, а остання, в свою чергу, опираючись на досвід минулого і сучасного, готує співаків для майбутнього.

Зауважимо, що становлення італійської вокальної школи завершилося народженням нового жанру – опери, який втілив в себе все найкраще, що

накопичилось за століття у народному, церковному та світському музичному мистецтві. Отже, гнучкість мелодії, динамічна та ритмічна різноманітність народних пісень (плач, тарантела, сициліана, ліричні) є джерелами вокальної основи італійського академічного співу. Важлива роль відводиться фонетичним особливостям італійської мови: обов'язкова вимова голосних відносно сусідніх приголосних, перед якими звучання голосних потребує високо піднятого піднебіння, відсутність складних словосполучень, активність артикуляції.

Поряд із народною пісенною творчістю в Італії отримали широке розповсюдження музично-історичні вистави. Це були так звані “травневі ігрища”, у яких брав участь народний хор та солісти. Вокальні партії солістів у таких виставах були дуже простими та схожими на розмову, тобто в діапазоні кварта, відрізнялись тісним зв'язком слова та музики.

Спів у католицькій церкві спирався на основи “григоріанського хоралу”. Характерні особливості “хоралу”: унісонний неголосний спів, спокійна поступова мелодія у стриманому темпі, рівномірний ритм. З IX по XI століття унісонний спів став доповнюватись поліфонією, але значна частина богослужіння продовжувала виконуватись одностайно або в унісон. З XII століття появився звичай імпровізувати, прикрашати вокальні партії, зокрема верхні голоси. В епоху Відродження почала з'являтися манера розцвічування вокальних партій церковних піснеспівів трелями, групетто, форшлагами. Це ускладнювало завдання виконавців та потребувало означеного мистецтва співу.

У IX столітті виникла “літургічна драма” – театралізована вистава окремих розділів богослужіння. Пізніше, найбільш популярними музично-сценічними духовними творами, які виконувалися у храмах, стають “священні вистави”. “Священні вистави” створювалися відомими поетами, музикантами та художниками. Вокальні партії були в основному речитативного складу. Іноді монотонна мелодія прикрашалася нескладними колоратурними ходами. Спектаклі супроводжувалися невеликим інструментальним ансамблем.

Світська вокальна музика раннього Відродження (XVI ст.) відзначається інтересом до домашнього музикування, тобто, співу під акомпанемент лютні, віоли, арфи, маленького органу.

Починаючи з середини XV століття у багатьох західноєвропейських країнах, зокрема в Італії, отримала розвиток багатоголосна нідерландська школа контрапунктичного стилю. Характерною рисою контрапунктичного стилю було повільний розвиток декілька мелодичних ліній при використанні різнохарактерних виразних засобів. Контрапунктичний стиль виник в рамках церковної музики та відображав у цілому естетику церковного співу. Строгий поліфонічний стиль, танцювальну ритміку, строфічну форму

контрапунктичного стилю почали використовувати світські пісенні жанри (фротолла, виланелла, канцона, мадригал).

Світськими музично-сценічними попередниками опери були “пасторальні комедії” та “пасторальні драми”. В цих спектаклях поряд з невеликими хорами та балетом значну роль грали співаки-солісти, вокальні партії яких вирізнялися простотою, вузьким діапазоном, динамічною одноплановістю, дуже повільним темпом.

Таким чином, у результаті розвитку народної, церковної та світської вокальної музики протягом багатьох століть накопичувався співацькій та артистичний досвід, який визначив найбільш *важливі риси* італійської вокальної школи: поєднання кантиленного співу з віртуозністю, різноманітність художнього інтонування, шановане відношення до слова.

Ідея створення опери зародилась у Флоренції в кінці XVI століття в салонах великих меценатів графа Джованні Барді та Якопо Кореї, у художньому товаристві освічених діячів епохи. Флорентійські поети, музиканти, філософи намагались створити древньогрецький синтетичний спектакль. Це було так званим протестом проти вокальних візерунків, які спотворювали текст. Засновники опери, композитори Якопо пері, Джуліо Каччіні та поет Оттавіо Ринуччіні, повністю відмовляються від поліфонії та пропонують новий музично-декламаційний (“зображальний”) стиль, в основі якого – одноголосний спів із супроводом. Текст в цих творах займає головне місце. Першим твором нового жанру була опера “Дафна”, створена у 1594 році Я. Пері та О. Рінуччіні. У 1600 році з'явився другий твір цих композиторів – опера “Евридика”, в якому вокальний стиль був розвинутий ще більш вільніше. Дж.Каччіні закликав складати таку вокальну музику, в якій можна було б “говорити музично”.

Створений у Флоренції жанр опери, дуже сподобався італійському народу. Однак композитори, які прийшли на зміну флорентійцям, внесли означену корекцію, а саме: речитативні вокальні партії стали більш наспівними, домінуюче значення надавалося вокальним партіям. Так, Марко Гальяно та Франческа Каччіні головну роль віддають співу, складають для голосу дуже віртуозні мелодії. З'являються нові оперні жанри: аріозо, нескладні арії, дуети, вокальні ансамблі. Під час роботи з виконавцями композитори звертають увагу на природну сценічну поведінку. Зокрема, в цей час формуються та чітко визначаються композиторські та вокальні школи, а саме: *римська, венеціанська, неаполітанська*, які впливають одна на одну та у взаємозв'язку складають єдину італійську вокальну школу.

Римська вокальна школа головує у період з 1620–1640 роки. Характеризується клерикальним направленням. Майстри цієї школи створили речитатив *сессо*, удосконалили арію, ускладнили мелодичний малюнок, ввели вокальні ансамблі. Були включені в оперу комічні елементи,

які потребували від співака нової манери співу, особливої виразності, сценічної майстерності тощо. Усі жіночі партії у цей час виконували кастрати. Найбільш знаними композиторами, співаками та вокальними педагогами римської вокальної школи були Доменіко Мадзюккі, Стефано Ланді, Лорето Вітторі.

Для римської опери були характерні помпезність постановки, удосконаленість театральної машинної техніки, розкіш костюмів, потужний склад хору. Від виконавця вимагалось: вільне володіння мовною декламацією, виразність співу, вміння створювати комічні образи. У часи правління папи Інокентія X, який погано відносився до Барберії, у 1644 році був закритий Римський оперний театр. Зокрема, у Римі була відкрита спеціальна вокальна школа. Найбільш відомим вихованцем був Балдассара Феррі (співак-кастрат), який виконував складніші пасажі та колоратури.

Венеціанська вокальна школа стала провідною у формуванні вокально-виконавського стилю “*bel canto*”. Головою венеціанської вокальної школи рахується видатний композитор, співак та педагог – Клаудіо Монтеверді. Він розвивав вокальне мистецтво Італії та виховав цілу плеяду видатних співаків. Його називали майстром психологічного реалізму. У роботі зі співаками він потребував не тільки красивого кантиленного звуку, але й виразних інтонацій, що правдиво передавали б різні емоційні стани. В його операх широке розповсюдження отримали кантиленні арії *lamento* (жалоба), виконання яких вимагало від співака протяжності, тобто, спів красивим нефорсованим голосом. К. Монтеверді було написано дев'ятнадцять вокально-сценічних творів. Найбільш відомі: перша опера “Орфей” та ліпша у цьому жанрі “Коронація Помпеї” – останній твір майстра. У цій опері зустрічаються всі різновиди вокальних форм: аріозо, арія (двох частинна та трьох частинна), дуети й ансамблі. Опери вирізнялися ускладненими вокальними партіями та розширеним діапазоном, ускладненим складом оркестру, хоча йому була відведена роль акомпаніатора.

Особливістю оперного мистецтва К. Монтеверді вважається те, що в творах мелодичний образ пов'язаний з емоційним характером персонажу. В основі його вокальних партій лежить не речитатив, як у флорентійців, а драматична мелодія. К. Монтеверді добивається від виконавця не тільки активної артикуляції слова, але й відповідного характеру звучання голосів, міміки, жести, тобто, цілого комплексу музично-сценічних виразних засобів.

Наприклад, вокальні партії Пері та Каччині вирізнялися деякою одноплановістю (складно визначити характер персонажа по мелодичній лінії, теситурі, діапазону), а у Монтеверді кожний діючий персонаж був наділений індивідуальною характеристикою. Вокальні партії ускладнені: широкі інтервали, вокалізація пасажів, – підкреслюють емоційні стани. Все це ставить перед співаком нові виконавські та вокально-технічні завдання.

Відомими представниками венеціанської школи були Франческа Каваллі, Марк Антоніо Честі. Обидва композитора були освіченими вокальними педагогами. Твори Ф. Каваллі включали виразні речитативи, кантиленні аріозо та арії. Зокрема, опера Ф. Каваллі "Свадьба Фетіди і Пелея" (1639 р.) уперше публічно була названа оперою, що у перекладі з італійської – виріб. У 1637 році у Венеції відкривається перший демократичний оперний театр "Сан Касьяно". До кінця XVII століття кількість театрів різко зросла, піднялися гонорари артистам, з явилась конкуренція, яка допомагала розвитку оперного мистецтва, зокрема вокальної школи "bel canto".

Неаполітанська вокальна школа увібрала всі досягнення римської та венеціанської шкіл. Основоположником неаполітанської оперної школи XVIII століття був Алессандро Скарлатті. Композитор створив 115 опер, які включають різнохарактерні арії (lament, буфоні, віртуозні), речитатив secco (сухий) та accompagnato (акомпануючи – мелодичний, чітко римований з розвинутим супроводом). А Скарлатті уперше написав класичний зразок опери seria. Опері seria писалися на героїко-міфологічні або легендарно-історичні сюжети, у яких головуючу роль відводилася сольним номерам. Вокальні партії опер seria характеризуються широким діапазоном, складним мелодичним малюнком, з використанням різних, дуже часто широких інтервалів, кантиленного або віртуозного характеру. Мистецтво А. Скарлатті та його соратників допомагало розквіту вокального мистецтва, яке згодом отримало "bel canto".

З 30-х років у неаполітанській школі починають використовувати колоратуру, яка до кінця XVIII століття стане визначальною. Вокальні партії ускладнюються граціозними пасажами та мають більш інструментальний характер. Широке розповсюдження отримує трьох частинна арія (da capo), у якій третя частина, повторення першої, частково імпровізується самім співаком. Мистецтво *імпровізації* – *особливість* музичної культури XVIII століття. Чим складніші колоратурні прикраси, тим вище оцінювалося мистецтва співака. Відомих співаків того часу об'єднували такі *професійні якості*: краса тембру співацького голосу, однорідність його звучання у всіх регістрах, володіння кантиленою, досконалість технічної рухливості голосу, майстерне володіння імпровізацією під час співу. У 30-х роках XVIII століття комічні елементи, що включалися в оперу, переростають в самостійний жанр. Така різновидність оперного жанру отримала назву опера-buffa (комічна).

Першою оперою buffa стала "Служанка господиня" Джованні Баттіста Перголезі, яка спочатку була частиною опери-seria "Гонористий бранець". Перед виконавцями опери-buffa були поставлені нові завдання, а саме: простота та органічність сценічної поведінки, широке використання різних

виразних засобів, уміле застосування динамічних та тембрових нюансів, що передають зміну почуттів і настроїв персонажів. *Opera-buffa* – це живий та веселий театралізований спектакль, де сценічна дія, взаємовідношення персонажів займали головне місце. Треба відмітити, що в операх *buffa* зберігся самий цінний елемент опери-*seria* – розгорнуті та технічно складні арії. Демократичність сюжету, особлива трактовка партій діючих персонажів, створили нові виразні засоби, які спиралися на основні елементи сценічної поведінки (міміка, жест), на цілий комплекс музично-сценічних виразних засобів. З являється плеяда талановитих комічних артистів, що наділені вокально-технічною майстерністю.

Важливу роль в історії італійського вокального мистецтва займали *співаки-кастрати*. Мистецтво співаків-кастратів мало свої особливості, а саме: яскрава віртуозна техніка, подовжене співацьке дихання, яке дозволяло співати на одному диханні двухоктавну хроматичну гаму 18 раз поспіль, відсутність показних емоцій. Співацький голос співака-кастрата вирізнявся особливою різкістю звучання, високих обертонів тощо. Найбільш відомими співаками-кастратами були Гаetano Каффареллі, Карло Фарінееллі, Гаспаро Пацьяротті, Джоаккіно Гиццьєлло.

У другій половині XVIII століття плеяду яскравих співаків замінили виконавці, які не володіли яскравим талантом, художнім смаком, майстерністю. На їх прохання композитори складали ефектні стереотипні арії інструментального характеру, з розширеними складними каденціями. Змінився сам оперний театр. Мистецтво володіння голосом оцінювалося виключно за віртуозною технікою та здібностям співака до імпровізацій складних прикрас у третій частині арії (*da capo*). Робота над сценічним образом була на другому плані. З явилися оперні твори, що склалися із різнохарактерних арій, сюжетно не пов'язаних друг з другом (опери-“паштети”). Цікава їх класифікація: “арії баулів”, “арії прохолодних напоїв”, “арії пальто” – назви відображали поведінку та настрої публіки під час виконання другосортних арій. Зазначимо, що опера кінця XVIII століття переживає сильну кризу, тобто, вона повністю не дотримується реалістичних принципів Монтеверді, Каваллі, Честі, втрачає драматичну цільність.

Таким чином, криза торкнулася виконавського мистецтва, а саме: смислового боку оперного жанру, виразності виконання вокальних партій, вокальної техніки (становиться самоціллю, а не відображає художній образ), утрата художньої імпровізаційності.

Відмітимо, що в опері кінця XVIII століття відбулася історична перемога тенорів над співаками-кастратами. В операх-*seria* та операх-*buffa* тенорами виконувались другого плану ролі (пажі, пастухи). Наприклад, на прем'єрі опери Доменіко Чимарози “Тайний брак” (1792 р.) з великим успіхом співав тенор Джузеппе Віганоні. З цього часу чоловічі партії виконували тенори, а з

появою таких майстрів як Андреа Нодзарі, Джакомо та інших, співаки-кастрати були витіснені з оперної сцени. Завершення нового виконавського стилю опери-buffa відбувається вже у XIX столітті та пов'язане з іменем композитора Джоаккіно Россіні.

У перехідний період початку XIX століття, коли в оперних театрах Італії ще ставляться опери, які не мають високої художньої цінності, з'являється композитор Джоаккіно Россіні. Він виводить італійську оперу із тяжкої кризи, вдихає нове життя у вокальне мистецтво. Л. Кириліна [3, с. 23] зазначила, що "лише в кінці XVIII – початку XIX століття, у самому кінці класичної епохи мистецтво, яке виросло на ідеях Просвіщення, переросло їх, насмілилось свідомо поступитися проблемам такого роду – зазирнути в космічні бездні Еросу та попитатися, не втрачаючи придбаних філософією Просвіщення ідеалів, знову побудувати зімне життя на основі такого знання, яке не ігнорувало би стихійні сили, але навчилось би в якійсь мірі ними управляти або уживатися з нами у соціально допустимих рамках. Що стосується "così fan tutte": великий спектр моральних та філософських смислів цієї "легкомисленої" та "фривольної" опери-buffa стало зрозуміло лише у XX столітті".

Цей величезний пласт формування і розвитку італійської опери, зокрема вокально-виконавському стилю "bel canto", мав значний вплив на художньо-творчий розвиток відомих українських співаків і композиторів різних часів (М. Березовський, Д. Бортнянський, І. Рупін, С. Гулак-Артемівський, О. Мишуга, М. Донець-Тесейр, С. Крушельницька та багатьох інших митців).

Отже, дослідження вокально-виконавського стилю "bel canto", зокрема становлення і розвитку оперного жанру, позитивно впливатимуть на культурологічне осягнення вокальної музики підростаючого покоління, на розширення їх знань та слухових уявлень про стильові і жанрові ознаки італійської вокальної музики, поглиблений екскурс в історію створення вокального твору, виявлення спільних художньо-стильових і жанрових ознак вокальної творчості як італійських композиторів, так і українських тощо.

Використана література:

1. *Аспелунд Д.* Развитие певца и его голоса / Д. Аспелунд ; под ред. М. Львова. – М.-Л. : Музгиз, 1956. – 192 с.
2. *Багадуров В. А.* Очерки по истории вокальной методологии / В. А. Багадуров. – М., 1929. – Ч. I ; 1932. – Ч. II ; 1937. – Ч. III.
3. *Кирилина Л. В.* Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков. Самосознание эпохи и музыкальная практика / Л. В. Кирилина. – М. : Моск. гос. консерватория, 1996. – 192 с.
4. *Луцкер П. В., Сусидко И. П.* Итальянская опера XVIII века. – Ч. 2. : Эпоха Метастазіо. – М. : Классика – XXI, 2004. – 768 с.
5. *Стахевич О. Г.* Основи вокальної педагогіки / О. Г. Стахевич. – Суми : Сум. ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – С. 41. – 92 с.

6. Хоффманн А. Е. Феномен бельканто первой половины XIX века: композиторское творчество, исполнительское искусство и вокальная педагогика : автореф. ... канд. искусствоведения по спец. 17.00.02 – музыкальное искусство / А. Е. Хоффманн. – М., 2008. – 23 с.

Тощая Л. А. Вокально-исполнительский стиль “bel canto”: историко-теоретический аспект.

В статье представлены исторические сведения о формировании вокально-исполнительского стиля “bel canto”, определены основные направления развития итальянской вокальной школы.

Ключевые слова: понятия “bel canto” и “вокальная школа”, итальянские вокальные школы: римская, венецианская и неаполитанская, опера-buffa, опера-seria.

TOTSKA L. O. Vocal and artistic “bel canto” style: historical and theoretical aspects.

This article pays attention to the historical data about forming vocal and artistic “bel canto” style. It also defines development main streams of the Italian vocal school.

Keywords: definitions of the “bel canto” and “vocal school”, Italian vocal schools: Roman. Venetian, Neapolitan, buffa-opera, seria-opera.

**Холоденко О. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

ДЕЯКІ СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТА ПОШИРЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядаються деякі аспекти розвитку та поширення англійської мови у зв'язку з головними історичними та соціальними подіями, що сприяли становленню англійської нації та її мови. Стаття містить матеріал країнознавчого змісту, розуміння якого є необхідним при вивченні англійської мови.

Ключові слова: розвиток англійської мови, лексичний склад, діалект, мовні терміни.

Розглядаючи історичні аспекти розвитку англійської мови слід зазначити, що англійська мова є рідною мовою населення острова Британія та більшої частини острова Ірландія, а також населення Австралії, нової Зеландії та США. У Канаді англійською мовою говорить значна частина населення, проте поряд з англійською там розповсюджена також і французька мова. У Південно-Африканському Союзі, Індії та Пакистані Англійська мова є офіційною мовою на якій ведеться переписка ділового державного характеру.

Давньоанглійська мова або так звана англосаксонська мова перше згадується у VII столітті. Вона складається з низки діалектів, які були розповсюджені на острові Британія. Ці діалекти поширились на зазначеній території завдяки племенам англів, саксів, ютів та фризов, які переселились туди з континенту у V–VI століттях.

Згодом на основі цих діалектів склалась англійська національна мова.